

N:o 17.

Af herr **Lundberg**, med förslag till ändrad lydelse af 17 kap.
7 § handelsbalken.

Jämlikt 17 kapitlet 7 § handelsbalken, sådant detta lagrum blifvit ändradt genom kungl. förordningen den 13 april 1883, äger, i konkurs, förlagsman förmånsrätt för i grufvor in-tecknad-t förlag äfven i själfva grufvan, dock icke i fråga om järngrufvor.

Något fullgiltigt skäl för bibehållande af denna åtskillnad mellan järngrufvor samt grufvor af andra metaller och mineralier, beträffande verkan af i dem fastställd förlagsin-teckning, kan dock svårligen påvisas.

Den yttersta grunden, hvarför, vid antagande af nu gällande lag angående förlagsin-teckning med däraf följande ändringar i 17 kapitlet handelsbalken, förmånsrätt i järngrufvor icke beviljades förlagsman för in-tecknad-t förlag, torde vara att söka i fruktan hos såväl delägare i grufbolag, ställda antingen på s. k. lotter eller på aktier, som ock hos bankmän, att, om med förlagsin-teckning i järngrufvor följde förmånsrätt i själfva grufvan, lottbrefven eller aktierna skulle förlora allt belåningsvärde.

I hvilket fall som helst torde kunna ifrågasättas belåningsvärdet å de s. k. lottbrefven, som icke äro något annat än bevis om äganderätt till viss andel i en grufva och väl svårligen kunna pantsättas med bättre verkan än själfva grufdelen.

Beträffande åter grufaktiers belåningsvärde, torde detta mindre bero på värdet af själfva grufvan, som är ställd på aktier, än på aktiebolagets egen soliditet. Om aktiebolagets ekonomiska ställning är dålig, bolagets grufva må vara än så värdefull, så lära aktierna hafva föga värde, vare sig grufvan är besvärad af förlagsin-teckning eller ej.

Ingen har heller ännu på den grund ifrågasatt rätt för vanliga aktiebolag att in-teckna och pantsätta sin egendom, att därigenom skulle äfventyras aktiernas beläningsvärde!

För ännu tjugu år tillbaka ägdes nästan alla mera värdefulla järngrufvor här i landet under järnverken, hvilkas ägare ärligen tillsköt, hvar efter sin andel i grufvan, det för grufdriften behöfliga förlaget. Något verkligt behof af förlagsin-teckning i järngrufvor förefanns således icke den tiden.

Men nu äro förhållandena i nämnda hänseende mycket ändrade. På många håll har uppstått fullt själfständig grufdrift utan i förening med bruksrörelse. Grufdriften skötes alltmer och mer med ett på en gång tillskjutet aktiekapital och utan årliga tillskott af delägare, vid hvilket förhållande behof lätt kan uppstå för bolaget att genom lån anskaffa nytt kapital till bekostande af nya anläggningar och till nödigt förlag. Därför är äfven lämpligt, att frågan om förlagsin-teckning i grufvor ordnas fullt själfständigt och med fäst afseende allenast å de intressen, grufägaren såsom sådan kan i saken hafva.

I likhet med andra grufvor betraktas järngrufvor, åtminstone i vissa afseenden, såsom lös egendom. Ägaren af en järngrufva har äfven lika stort behof af förlag till sin grufdrift som ägaren till annan grufva. Men, så länge förlagsmannens förmånsrätt för i järngrufva in-tecknad förlag är inskränkt till de vid grufdriften använda maskiner och redskap jämte den ur grufvan brutna malmen, medan denna ännu är vid grufvan kvarliggande, skall det alltid möta svårighet för ägaren till en järngrufva att, mot säkerhet af förlagsin-teckning i grufvan, erhålla lån.

Om således intet talar för att, i fråga om förlagsin-teckning i grufva, lämna ägaren af en järngrufva i sämre ställning än ägaren till en annan grufva, finnes däremot andra skäl, som, beträffande järngrufvor, väl motivera, att till trygghet för i dem tagna förlagsin-teckningar beviljas förmånsrätt äfven i själfva grufvan. Dessa skäl äro, utom den här ofvan om-nämnda svårigheten att, med nu gällande lagstiftning, erhålla lån mot säkerhet af förlagsin-teckning i järngrufvor, att sistberörda grufvor äro de i vårt land allmännast förekommande och värdefullaste grufvor samt att värdet af järngrufvor är i allmänhet lättare att bestämma och bedöma än värdet af andra grufvor.

Helt säkert skulle, om med förlagsin-teckning i järngrufvor följde förmånsrätt i själfva grufvan, antalet af de fall, då förlagsin-teckning för anskaffande af förlag till grufdrift kunde komma att sökas, blifva vida större beträffande järngrufvor än i fråga om andra grufvor; och för förlags-

gifvaren skulle förlagsinteckningar i järngrufvor i allmänhet komma att innebära större trygghet och säkerhet än dylika i andra grufvor fastställda inteckningar. Därför kan ock med full visshet förutses, att, om förlagsinteckning i järngrufvor komme att medföra förmånsrätt i själfva grufvan, förlagsinteckningar i grufvor skulle blifva vida allmännare, än nu är fallet.

Särskildt skulle nu antydda lagändring blifva till fördel för mindre bemedlade inmutare och jordägare, som nu oftast blifva tvungna, i saknad af nödigt drifkapital, att för en ringa penning afyttra sin inmutarerätt eller sin jordägareandel i nyupptäckta, men kanske värdefulla malmfyndigheter.

Med hänvisning till det förestående samt för att tillförsäkra innehafvare af förlagsinteckning i järngrufvor förmånsrätt äfven i själfva grufvan, tillåter jag mig härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta och antaga den ändrade lydelse af 17 kapitlet 7 § handelsbalken, att i de nämnda lagrum förekommande orden — —; så ock, vid förslag till bearbetande af andra grufvor än järngrufvor, i själfva grufvan; — — utbytas mot orden: — — så ock, vid förslag till grufdrift, i själfva grufvan; — —

Stockholm den 25 januari 1904.

O. V. Lundberg.